

Nr 229.

Av herr **Julin, Teodor**, och herr **Asplund**, i anledning av Kungl.

Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. m.

Tjänstemännens krav i fråga om dyrtidstillägg har, sedan dyrtidstillägget stabiliserats, samstämmtigt formulerats vara full kompensation för dyrtidens tryck. Ingen jävar det berättigade i denna fordran, men statsfinanserna hava ännu ej medgivit, att den, annat än i helt ringa grad, tillmötesgåts. Med tillfredsställelse hälsas den påbyggnad av hittills gällande bestämmelser om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, som Kungl. Maj:t i sin proposition nr 95 till riksdagen i år föreslår, där ej längre undantages någon del av avlöningen från rätt till tillägg. Visserligen skall av obekanta skäl på den del av avlöning, som överskjuter 15,000 kronor per år, alltjämt intet tillägg utgå, men då denna gräns uppåt saknar större praktisk betydelse, kan här bortses därifrån. Av statsfinansiella skäl har Kungl. Maj:t ansett sig böra stanna vid att som hittills endast giva full kompensation på en årsavlöning av 1,200 kronor och att på avlöningsbelopp på över 1,200 kronor per år föreslå endast halv kompensation, men även detta reducerade tillägg innebär som känt en förbättring mot nu gällande bestämmelser, och kan betecknas som ett beaktansvärt steg mot full kompensation, särskilt därför, att, som nyss sagts, praktiskt taget tillägg kommer att utgå på all avlöning.

I stora drag te sig bestämmelserna om dyrtidstillägg sålunda:

Del av årsavlönning, varå dyrtidstillägg beräknas.	Enligt gällande bestämmelser	Enligt Kungl. Maj:ts förslag
	utgår dyrtidstillägg med en procentsats som är lika med	
1—1,200	grundtalet	grundtalet
1,200—7,200	$\frac{1}{3}$ av grundtalet	$\frac{1}{3}$ av grundtalet
7,201—15,000	intet	$\frac{1}{2}$ av grundtalet

I den mån grundtalet, som ju utgör $\frac{8}{9}$ av den prisindex, varmed man betecknar levnadskostnadernas stegring, kan godtagas som full kompensation för dyrtidens tryck, utgår alltså sådan på en del av avlöningen, men allenast på det minimum av inkomst, som 1,200 kronor för år får anses vara.

Vederbörande departementschef har till statsrådsprotokollet låtit foga hela den motivering, som tjänstemannaorganisationerna anfört till förmån för sina krav, och han motsäger dem icke, utan tager fasta på anmärkningarna och särskilt på kritiken mot det låga tillägg, som utgår på avlöningsbelopp över 1,200 kronor per år, och föreslår i anledning härav ovan angivna förhöjning från $\frac{1}{3}$ grundtal till $\frac{1}{2}$ grundtal att gälla som procentsats för tillägg på avlöningsbelopp över sagda minimum. Då man, med åberopande av de motiv, som tjänstemannaorganisationerna anfört, önskar, att statsmakterna må i större utsträckning än vad Kungl. Maj:t föreslår tillmötesgå kravet på full kompensation, ligger närmast till hands att föreslå riksdagen att höja nyssnämnda procentsats, och det vill synas som om statsmakterna ej längre få tveka inför den ytterligare merkostnad detta innebär, då en effektiv lösning av tjänstemännens dyrtidsfråga efter alla uppskov nu måste framstå som en av statsmakternas mest trängande omsorger. Då emellertid de statsfinansiella skälen tala mot en sådan höjning, lär den ej omedelbart kunna ernås i full utsträckning, men man torde kunna påräkna riksdagens bifall till en sådan förhöjning, som på samma gång som den i någon mån låter de högre inkomsttagarna komma till sin länge dem undanhållna rätt, i största möjliga utsträckning undanröjer dyrtidens tryck för de lägre inkomsttagarna. Detta skulle ernås, om man flyttade gränsen för full kompensation från 1,200 kronor ett stycke uppåt. Om 1,200 kronors årsinkomst på sin tid kunnat gälla som existensminimum, har detta givetvis endast gällt ensam person, och nästa gräns uppåt i detta sammanhang synes böra sättas vid ett belopp, som kan sägas hava varit existensminimum för en familj. Detta belopp

lärer icke hava legat lägre än vid en årsinkomst av 2,000 kronor, och att flytta gränsen för rätt till full kompensation från 1,200 till 2,000 kronor, synes vara det steg mot full kompensation för dyrtiden, som tjänstemännen närmast kunna förvänta från statsmakterna. Av allt att döma, synes dock även här statsfinansiella hinder resa sig, och årets riksdag torde nödgas gå försiktigare fram. Stannar man vid att för den del av en statstjänstemans inkomst, som ligger mellan 1,200 och 2,000 kronor per år, medgiva ett dyrtidstillägg, som uppnår $\frac{2}{3}$ av grundtalet, har man icke kunnat gå längre ned, men torde också dels hava ernått en märkbar förbättring av dyrtidstillägget, dels ej överskridit en merkostnad, som skall kunna finnas för staten överkomlig. Av praktiska skäl, närmast för att erhålla ett jämnare månadsbelopp för nödiga beräkningar, torde här omhandlade gräns böra sättas vid 2,040 kronor (170 kronor för månad) och alltså bestämmelserna om dyrtidstillägget fastställas sålunda:

Del av årsavlöning, varå dyrtidstillägg beräknas	Enligt gällande bestämmelser	Enligt Kungl. Maj:ts förslag	Enligt föreliggande motion
	utgår dyrtidstillägg med en procentsats, som är lika med		
1—1,200	grundtalet	grundtalet	grundtalet
1,201—2,040	$\frac{1}{3}$ av grundtalet	$\frac{1}{2}$ av grundtalet	$\frac{2}{3}$ av grundtalet
2,041—7,200	$\frac{1}{3}$ av grundtalet	$\frac{1}{2}$ av grundtalet	$\frac{1}{2}$ av grundtalet
7,201—15,000	intet	$\frac{1}{2}$ av grundtalet	$\frac{1}{2}$ av grundtalet

En här bifogad tabell innefattar jämförelsen mellan de tre här ovan berörda formerna för dyrtidstillägg vid nu fixerade prisläge (prisindex 159).

På grund av vad sålunda anförts, få undertecknade hemställa, att riksdagen måtte, med godkännande i övrigt av det förslag till »Kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst», som innehålles i Kungl. Maj:ts proposition nr 95 till årets riksdag, besluta:

att § 3, mom. 1, 3:dje stycket av sagda kungörelse må erhålla följande lydelse:

Överstiga avlöningsförmånerna 100 kronor för månad, utgår dyrtidstillägg för den del därav, som utgör 100 kronor per månad på sätt nyss sagts, och för den del, som överstiger 100 kronor men icke 170

kronor per månad, efter ett procenttal lika med det hela tal, som ligger närmast $\frac{2}{3}$ av grundtalet, samt för den del, som överstiger 170 kronor, men icke 1,250 per månad, efter ett procenttal, som motsvarar hälften av grundtalet. Å den del, som överstiger 1,250 kronor per månad utgår icke dyrtidstillägg.

Stockholm den 27 februari 1920.

Teodor Julin.

C. I. Asplund.

Bilaga.

Summa lön, å vilken dyrtidstillägg beräknas kronor	A. 141/47 %		B. 142/71 %		C. 142/95/71 %		Ökning från A till B kronor	Ökning från A till C kronor
	Summa dyrtids- tillägg kronor	I procent å lönen %	Summa dyrtids- tillägg kronor	I procent å lönen %	Summa dyrtids- tillägg kronor	I procent å lönen %		
1,200.....	1,692	141.0	1,704	142.0	1,704	142.0	12	12
1,500.....	1,833	122.2	1,917	127.8	1,989	132.6	74	156
1,800.....	1,974	109.6	2,130	118.3	2,274	126.3	156	300
2,000.....	2,068	103.4	2,272	113.6	2,464	123.2	204	396
2,100.....	2,115	100.7	2,343	111.5	2,535	120.7	228	420
2,500.....	2,303	92.1	2,627	105.1	2,819	112.7	324	516
3,000.....	2,538	84.6	2,982	99.4	3,174	105.8	444	636
5,000.....	3,478	69.6	4,402	88.0	4,594	91.8	924	1,116
7,000.....	4,418	63.1	5,822	83.2	6,014	85.9	1,404	1,596
7,200.....	4,512	62.6	5,964	82.8	6,156	85.5	1,452	1,644
7,300.....	4,512	61.8	6,035	82.6	6,227	85.3	1,523	1,715
10,000.....	4,512	45.1	7,952	79.5	8,144	81.4	3,440	3,632
12,000.....	4,512	37.6	9,372	78.1	9,564	79.7	4,860	5,052
15,000.....	4,512	29.8	11,502	76.7	11,694	77.9	6,990	7,172

Anmärkning.

- A. = Dyrtidstillägg enligt 1919 års grunder: dyrtidsindex 159, procentsatserna 141 och 47 på avlöningsbelopp under resp. över 1,200 kronor för år.
 B. = Dyrtidstillägg enligt Kungl. Maj:ts proposition nr 95: dyrtidsindex 159, procentsatserna 142 och 71 på avlöningsbelopp under resp. över 1,200 kronor för år.
 C. = Dyrtidstillägg enligt föreliggande motion: dyrtidsindex 159, procentsatserna 142, 95 och 71 på avlöningsbelopp under 1,200, mellan 1,200 och 2,000 resp. över 2,000 kronor för år.
 Med »lön» avses här årsavlönning.